

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Perfectionibus Moribusque Divinis Libri XIV

Lessius, Leonardus

Antverpiae, 1620

Cap. II. Deum ratione immensitatis esse etiam extra mundum in immenso spatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46817)

CAPVT II.

Deum ratione sua immensitatis esse etiam extra mundum in immenso spatio.

10 **E**x supradictis testimoniis & rationibus aperte colligitur, Deum non solum esse in hoc mundo, sed etiam extra mundum per immensa spatia diffusum; sicut lumen quoddam non solum totum occupans mundum, sed extrorsum in omnem partem se absque termino extendens. Sicut enim coexistit non solum durationi huius mundi, sed etiam infinitae durationi, quae hunc mundum antecessit; ita etiam coextenditur non solum spatii huius mundi, sed etiam immensis interuallis quae sunt extra mundum, nimirum simul & semel omnia locorum & temporum interualla occupans & adaequans. Vnde sicut ante mundum nullum potest signari momentum, quantumuis à principio mundi distans, in quo non sit Deus: ita extra mundum, nullum potest fingi animo punctum, quantumuis à mundo remotum & disiunctum, ubi plenissime cum tota sua maiestate, potentia, & gloria non sit Deus.

Deum esse in spatii extra calum immensum.

11 Porro talia puncta signari posse absque falsitate, non videtur dubitandum. Posset enim Deus à parte caeli conuexa extrorsum extendere funem ad quamuis distantiam; verbi gratia ad 1000. leucas, & ad illud punctum mouere hunc mundum; vel ibi creare aliquam creaturam, vel alium mundum, qui distet ab hoc mundo 1000. leucis. Idem dicendum de quauis alia distantia. Ergo ibi re vera est. Vbi enim potest operari, ibi natura prius oportet esse praesentem. Sicut enim operari supponit esse, ita operari hic, supponit esse hic: nisi fingamus è longinquo virtutem emittere, & per medium diffundere, sicut sol calefacit inferiora; quod est absurdum de Deo imaginari. Oritur enim iste modus operandi ex eo quod causa sit limitata, nec possit per se adesse. Vnde proximè aliquid producit per quod veluti per quamdam manum & virtutem à se diffusam, vsque ad effectum continuetur, & se extendat. Vnde quò longius procedit, eò hic modus operandi est imbecillior. Denique nullum ibi est subiectum in quo virtus diffusa recipiatur, neque probari potest, aliquid agere posse in distans, nisi agat etiam in medium, producendo in illud aliquid subserviens actioni distanti. Confirmatur, quia si ibi non esset, posset eò moueri: nam mundus

Posse signari spatii extra puncta distantia extra calum.

us eò moueri potest, & sic Deus acquireret nouum situm, nouum ubi quod est contra ipsius immutabilitatem.

Quomodo
ibi sint sp
tia.

Dices, Quomodo est in spatiis illis extraælum, cum ibi nulla sint spatia, nisi fictitia & imaginaria? Respondeo, Negando, non esse 12
ibi vlla vera interualla aut spatia. Sicut enim si aer esset diffusus in immensum, vel lumen per se subsistens esse immensum, verissima ibi essent spatia: ita si spiritus aliquis sit in immensum diffusus extra mundum in omnem partem, erunt vera & realia spatia, non corporalia, sed spiritalia, etsi inter se non realiter distincta, quia spiritus non diffunditur per partes, sed per suas, vt ita dicam, totalitates. quare cum Deus sit immensus & in immensum diffusus, et si non sint ibi vlla interualla creata aut corporalia, sunt tamen increata & spiritalia (quibus tamen corporalia possunt coextendi) quæ non nisi ratione ab impenitate Dei distinguuntur. Ipsa enim impenitas diuinæ substantiæ & sibi & mundo sufficiens est spatium & interuallum capax omnis naturæ creabilis tam corporalis quàm spiritalis. Sicut enim essentia diuina est primæua essentia, origo & fundamentum omnis essentiæ & entis conceptibilis, ita impenitas diuina est primum & intimum interuallum seu spatium, origo omnis interualli, & spatium omnium spatorum, locus omnium locorum, sedes & basis primordialis omnis loci & spatij. Indicat hoc Arnobius l. 1. aduersus Gentes, cum ait: *O maxime, o summe rerum visibilibus & inuisibilibus procreator, &c.* Prima enim tu causa es, locus rerum ac spatium, fundamentum cunctorum quæcumque sunt, infinitus, ingenitus, immortalis, &c. Hic aperte dicit Deum esse locum ac spatium rerum. & Dionysius cap. 1. De diuinis nominibus dicit Deum esse *ουρανικὸν ὄργανον ἢ ἐστὶν ἀπείρονον*, id est *custodiam & domicilium omnia conseruans & continens.* & c. 10. dicit, esse *ἐστὶν ἄνωθεν ἑστῶν ἅπαντων, & καθύπερθε πάντων.* id est, *sedem & fundum, in quo omnia firmantur & recumbunt.* Itaque quando dicimus Deum esse extra mundum, per infinita spatia diffusum, aut esse in spatiis imaginariis, non volumus dicere Deum esse in aliqua re fictitia, veluti in chimera, vel esse in aliquo spatio re à se distincto, sed esse in spatio, quod ipsius impenitas formaliter extendit, cui infinitum spatium creatū potest coextendi. Sicut enim mundus non est in aliquo spatio creato, præterquam in sua intrinseca quantitate & extensione: ita Deus non est in aliquo spatio reali, præterquam in eo quod ipsius impenitas constituit, in quo etiam veluti priore & intimo spatio est ipse mundus, & tota eius

Immensitas
diuina pri
mum spa
tium.

extensio. Quare triplex spatium distingui potest, creatum, increatum, & imaginarium. *Creatum* constat extensione corporali, quali extenditur quaquaversum mundus. *Increatum* est ipsa Dei immensitas. hæc est primum, intimum & fundamentale spatium, cui omne aliud spatium innititur. *Imaginarium* est quod mens nostra non valens aliter concipere Dei immensitatem, imaginatur. Sicut enim non possumus concipere Dei æternitatem, nisi imaginando tempus infinitum, ita nec Dei immensitatem nisi concipiendo spatium infinitum. Quare cum Deus dicitur esse in spatiis imaginariis, nihil aliud significatur, quam illud re vera existere, ubicumque animo spatium aliquod fingi potest.

14. Hæc sententia est verè Deo digna, & omnes tollit difficultates quæ contra illud spatiū obiici solent. Hoc significat Patres dum dicunt, Deum ante mundum aut extra mundū non fuisse, aut esse, nisi in semetipso. Sic Tertull. contra Praxeam c. 5. *Ante omnia erat Deus, solus ipse sibi & mundus, & locus, & omnia.* Minutius Felix in Octavio: *Palam est, parentem omnium Deum nec principium habere nec terminum, qui ante mundum fuerit sibi ipse pro mundo, &c.* S. August. in illud Psal. 122. *Qui habitas in celo, &c. Sed dicit aliquis: Antequam faceret Deus sanctos, ubi habitabat? In se habitabat Deus, apud se habitabat, & apud se est Deus.* S. Bernardus lib. 5. De consideratione: *Non est quod quæras ultra ubi erat (nimirum ante mundum:) præter ipsum nihil erat, ergo in seipso erat.* Quæ loca intellige non tantum de existentia obiectiua quæ erat in suo intellectu, sed de existentia naturali in sua immensitate veluti in spatio sibi accommodato.

15. Neque hæc & similia testimonia Patrum repugnant sententiæ eorum, qui dicunt Deum esse in spatiis imaginariis, ut quidam volunt. Non enim mens eorum est, Deum esse ibi tamquam in aliquo reali à se distincto; aut id quod imaginatione sola est, posse realiter continere Deum: sed tantum volunt tali modo loquendi & concipiendi clariùs & distinctiùs explicare immensam Dei diffusionem, quæ se extendit ad omne punctum & spatium, quod mens extra cælum fingere potest. Et sanè mirum est, hanc sententiam impugnari, cum illi ipsi, qui aliter sentire videri volunt, fateantur Deum esse præsentem in omni puncto, quod extra cælum mens potest designare, ne cogantur fateri eum illuc posse moveri. Itaque in re, nulla est hæc dissensio Patrum & antiquorum DD. Scholasticorum, qui docent Deum ibi esse tantum in semetipso; à Caietano, Maiore, Molina, & aliis, qui dicunt illum esse.

esse in spatiis imaginariis, id est ubicumque mens aliquod spatium concipere potest.

CAPVT III.

De substantiali & intima presentia, Dei in rebus omnibus: & quis hinc fructus colligendus.

RATIONE immensitatis fit, ut Diuinitas per suam essentiam omnia peruat, & omnibus rebus sit intima, & intimè præsens ac coniuncta loco seu spatio, iuxta illud: *Cælum & terram ego impleo, dicit Dominus. Si implet, ergo ipse ibi per se præsens est, sicut lumen cælum & aërem suo modo implens, ibi per se intimè præsens est.* Et Actuum 17. *Non longè est ab unoquoque nostrum: in ipso enim uiuimus, & mouemur, & sumus. In ipso, non solum tamquam in causa efficiente, sed etiam tamquam in sede, fundo, & basi nos capiente, sustentante, conseruante & undique ambiente.* Si enim solum de efficientia vel conseruatione actiua loqueretur Apostolus, non efficaciter probaret, illum non longè esse ab unoquoque nostrum, nam sol longissimè distans à terra, in ea tamen lumen, calorem, & res innumeras producit & conseruat. Plus ergo uoluit, nimirum nos in ipso esse & uiuere, sicut in domicilio & fundo firmissimo, ut loquitur Dionysius lib. De diuinis nominibus cap. 1. & 10. Arnobius, & Tertullianus supra. Porro ubi Diuinitas est, ibi etiam sunt tres Personæ cum tota potentia, sapientia, bonitate, maiestate, ceterisque perfectionibus suis. Quæ sanè consideratio mirè excitat animum ad reuerentiam. Addo, Deum cum omnibus suis bonis quadam ratione magis esse præsentem cuique rei, quam ipsa sit præsens sibi ipsi: nam totus est præsens & intimus cuilibet particula & indiuisibili puncto rei: ipsa uero res non est singulis partibus suis præsens tota, nec una pars est præsens intimè alteri parti, nec ulla pars toti. Vnde etiam anima præsentior est corpori, quam corpus sibi.

Ex quibus perspicuum est, hanc præsentiam esse perfectissimam, aded ut perfectior nulla fingi possit. Quo fit, ut hæc præsentia multum distinguatur ab illa, qua Deus dicitur esse ubique per potentiam & inspectionem, uulgò per præsentiam. Per potentiam dicitur esse ubique præsens, tum quia ubique dominatur, & iurisdictionem ac imperium obtinet, ita ut de omnibus possit disponere: tum quia ubique